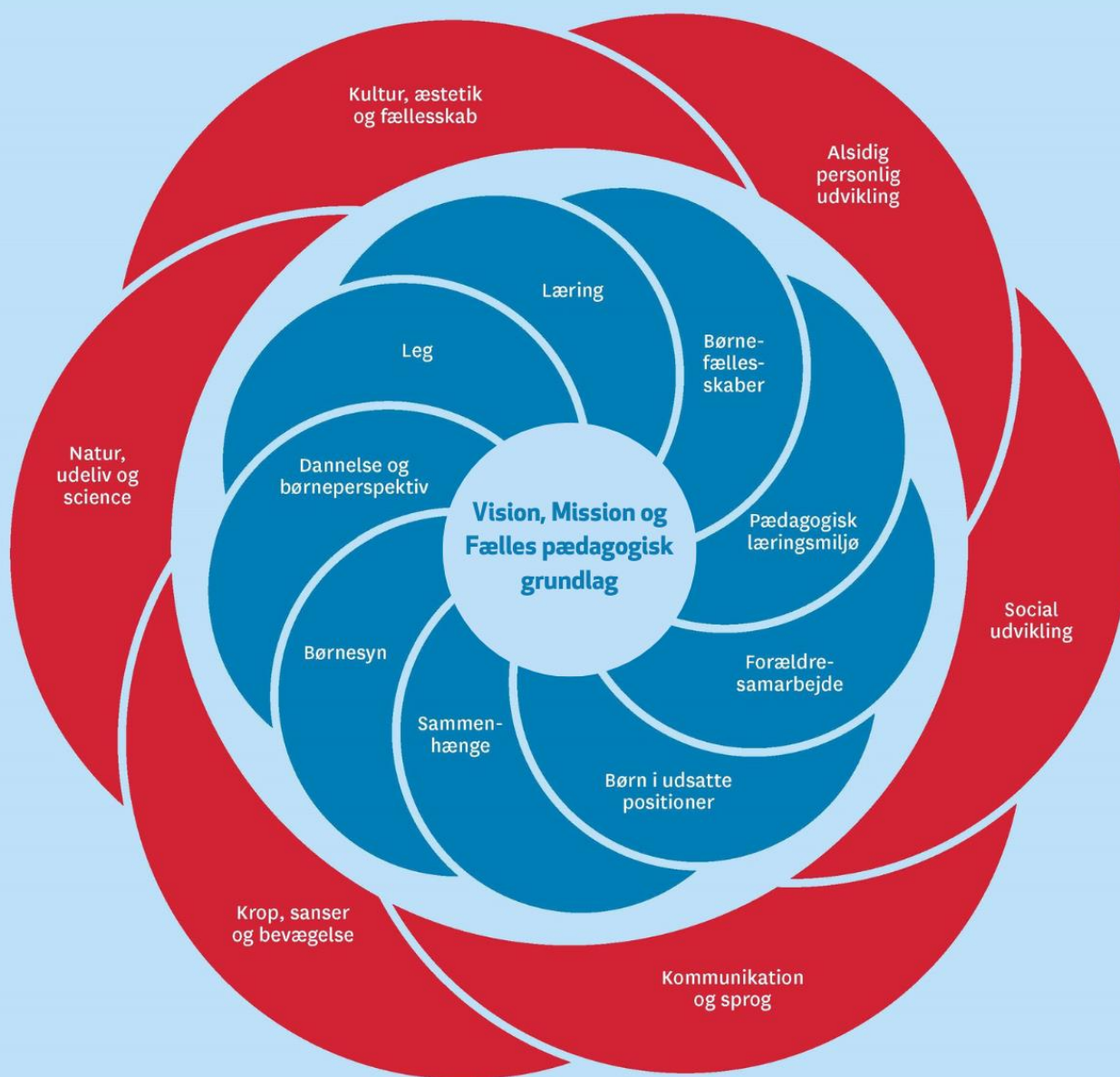

Pædagogisk læreplan for

Vesterlunden Skovlinden

2024 - 2026

Indhold

Den lovgivningsmæssige ramme	2
Svendborg Kommunes dagtilbud	2
Dagtilbuddet Vesterlunden	3
Børnehuset Skovlinden	4
Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
Pædagogisk læringsmiljø	6
Samarbejde med forældre om børns læring	9
Børn i udsatte positioner	11
Særligt for Skovlinden	12
Sammenhæng til børnehaveklassen	14
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	16
Inddragelse af lokalsamfundet	16
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	17
De seks læreplanstemaer	19
Alsidig personlig udvikling	19
Kommunikation og sprog	24
Krop, sanser og bevægelse	27
Kultur, æstetik og fællesskab	32
Evalueringskultur	34
Særligt for Skovlinden	34

Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige ramme for arbejdet med den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og Børne- og socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018](#). Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag fra ministeriets publikation.

Svendborg Kommunes dagtilbud

Børne-, Unge- og Uddannelsesudvalget og Kommunalbestyrelsen har i 2024 vedtaget en ny børne- og ungepolitik. Politikken indeholder et fælles børne- og ungesyn og et værdisæt, som er retningsgivende for de voksne omkring børn og unge: Anerkendelse, indflydelse, positive forventninger og nysgerrighed.

På dagtilbudsområdet er "Vision, Mission og Fælles Pædagogisk grundlag" med til at omsætte den nye børne- og ungepolitik, og indeholder den fælles klangbund:

"Her kan børn skabe sig" skaber stof til eftertanke og lægger op til dialog.

"En barndom i bevægelse" er et centralt begreb i visionen, og rummer flere betydninger. For det første at barndommen ses som en enestående tid i ethvert menneskes liv og at barndommen har en særlig værdi i sig selv. For det andet at bevægelse både forstås fysisk, følelsesmæssigt og sanseligt.

I 2024 er der på dagtilbudsområdet igangsat "Fælles faglig retning" for at styrke arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer med deltagelsesmuligheder for alle børn.

Dagtilbuddet Vesterlunden

Vesterlunden

Er et dagtilbud bestående af 7 børnehuse: Nordenvinden, Nordlyset, Skovlinden, Ryttergården, Kildebækken, Kernehuset og Wandallsgården, vores børnehuse er beliggende i Nordre og Vestre bydel.

De 6 af børnehusene har vuggestue- og børnehavegrupper, Wandallsgården er vuggestue. Skovlinden og Kernehuset har resursepladser til børn, der har brug for noget ekstra.

Kendetegnende for Vesterlundens børnehuse er, at mange af dem ligger tæt op ad skov og grønne områder; og flere også tæt på strand/vand. Det betyder, at vi gør stor brug af naturen både inden- og uden for børnehusets område. Alle børnehusene har ladcykler, som ofte cykler rundt med børnene i nærområdet.

Vores børn går videre til op til 10 forskellige skoler hvert år, og i forhold til ForårsSFO er vores to distriktsskoler Vestre skole og Rantzausminde skole.

Hvert børnehus har en Pædagogisk teamleder, der har den daglige ledelse i børnehuset og som samarbejder i et lederteam om hele Vesterlunden og med en fælles Dagtilbudsleder.

Forældrebestyrelsen i Vesterlunden består af en forældrerepræsentant fra hvert børnehus, som sammen arbejder for børnenes bedste, arbejder med budget og principper og er i dialog med politikerne i Børne- og Ungeudvalget. Forældrebestyrelsen arbejder også med principper i forhold til den nye Styrkede pædagogiske læreplan, f.eks. arbejdet med overgange i børns liv og samarbejde om børns læring m.v.

I dagtilbud Vesterlunden arbejder vi ud fra den fælles ambition for børneområdet, som er besluttet i Børne- og Ungeudvalget: "Vision, mission og fælles pædagogisk grundlag", https://www.svendborg.dk/sites/default/files/PDF/vision_mission_og_faelles_paedagogisk_grundlag_-_okt_2020.pdf som understøtter arbejdet med den Styrkede pædagogiske læreplan.

Vi håber, at læsningen kan give jer et billede af, hvordan hverdagen er i Vesterlundens børnehuse.

På vegne af Vesterlunden

Vesterlundens lederteam

Nikolaj Uhrenholdt, dagtilbudsleder.

Børnehuset Skovlinden

Skovlinden er et børnehus, som hylder livsglæde, nærvær og mangfoldighed samt næres af fællesskaber, venskaber, nærvær, leg og udeliv.

Skovlinden ønsker, at børn og forældre oplever sig set, mødt og lyttet til i et trygt og nærværende miljø. Dertil med en ambition om at tilbyde "det gode børneliv" samt at adressere vi voksnes ansvar heri. Derfor prioriteres et nært forældresamarbejde bestående af forældreinddragelse og forældre-deltagelse i samarbejde om det gode børneliv.

Skovlinden tilbyder et miljø, hvor personalet har fokus på Kerneopgaven ift. at skabe bedst mulige trivsels- og udviklingsbetingelser for alle børn. Et miljø, hvor Børnesynet rammesætter, at alle børn har gode og meningsfulde grunde til at handle, som de gør, og at personalet interesserer sig for disse grunde. Et miljø, hvor Læringssynet rammesætter, at børn lærer af hinanden og af voksne, som motiverer og giver gode ideer til handling.

Skovlinden er beliggende i den vestlige del af Svendborg, i et naturskønt område med skov og strand i baghaven, som børn og personaler ofte besøger på gåture eller i børnehusets ladcykler. Dertil har Skovlinden stor glæde af Ryttergårdens bus hver fredag, hvor vi med de ældste børn tager til Elsehoved strand. Du kan læse mere om vores busforløb til de ældste børn i Skovlinden her. Derudover har Vesterlunden to El busser som vi har gælde af hver 7 uge

Skovlinden er også beriget af særlige gode faciliteter inde som ude og er bl.a. omkranset af en stor naturlegeplads.

I Skovlinden værdsætter vi æstetikken i og omkring børnehuset, hvor der passes godt på hinanden, naturen og børnehuset.

Skovlinden er et integreret børnehus, som er normeret til 56 børnehavebørn samt 28 vuggestuebørn. Skovlindens børn er fordelt på tre børnehavegrupper samt to vuggestuegrupper. Oftest er børnene delt i mindre børnefællesskaber baseret på det enkelte barns udvikling og dets udvikling ind i børnefællesskabet.

Skovlinden er også et ressourcehus med en højere normering og øget andel af uddannede pædagoger set ift. et alment dagtilbud. Det betyder, at der i Skovlinden er tilknyttet 14 ressourcepladser til børn, der har brug for ekstra pædagogisk støtte. Herunder er aktuelt syv ressourcepladser forankret i det almene børnefællesskab, og syv er forankret i en mindre specialgruppe (gruppe 4) til børn med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og behov for særlig støtte i et skærmet fællesskab med få andre børn og voksne. Du kan læse mere om på vores hjemmeside.

Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

De fem elementer fra det pædagogiske grundlag:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Som barn i Vesterlunden og i Svendborg Kommune møder alle børn voksne der arbejder ud fra Kommunens Børn og unge politik samt Dagtilbuddets Mission vision og pædagogisk arbejdsgrundlag.

Se hele Svendborg Kommunes børne- og ungepolitik:

<https://www.svendborg.dk/sites/default/files/PDF/boerne- og ungepolitik - faelles afsaet - faelles fremtid endelig.pdf>

Se Vores Mission, Vision og pædagogiske arbejdsgrundlag i kommunale og selvejende dagtilbud.

Heri er der uddrag fra publikationen Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold (Børne- og undervisningsministeriet 2018) om dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber:

https://www.svendborg.dk/sites/default/files/PDF/vision_mission og faelles paedagogisk grundlag - okt 2020.pdf

Nedenstående uddrag er taget fra børne- og ungepolitikken og Mission, vision og pædagogisk arbejdsgrundlag og skrevet ind i dette afsnit.

Dannelse og børneperspektiv: *Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur.*

Det viser vi ved at møde børn respektfuldt, lyttende og inddragende i hverdagen på en anerkendende og omsorgsfuld måde. Vi har en tro på at alle børn gør det, så godt de kan. Børnene møder voksne der er nysgerrige og tager sig tid til at lytte og hjælpe.

Leg: *Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af hverdagen i dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, sprog, sociale kompetencer og selvværd.*

Legen styrker vi ved at skabe gode læringsmiljøer og struktur for legen, hvor barnet har mulighed for fordybelse og kreativitet i legen. De gode legemiljøer i dagtilbuddet er tydelige og fleksible. Vi møder børnene i øjenhøjde og positionerer os ved at være foran, ved siden af, eller bagved i legen med særligt fokus på balancen mellem børne- og vokseninitieret leg. Vi er aktiv deltagende i at skabe alsidige legemuligheder for børnene, som er med til at fremme barnets fantasi, kreativitet, virkelyst og nysgerrighed.

Læring: *Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at bliver udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.*

Børnene møder voksne der skaber pædagogiske læringsmiljøer som er inspirerende og hvor der er deltagelsesmuligheder for alle børn uanset udviklingsniveau. Vi møder børnene i øjenhøjde, er foran, ved siden af og bagved. Vi har positive forventninger til børnene og understøtter deres tro på egne evner. Det gør vi ved at skabe den tryghed og give den tid barnet har behov for i de pædagogiske læringsmiljøer, så de har mod til at udfordre sig selv og turde træde ind i nye øvebaner.

Børnefællesskaber: *Det er de pædagogiske medarbejdere og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til.*

Vi fremmer og skaber balance i børnefællesskabet ved at understøtte børnene i deres relationer til hinanden. Dette ved at støtte børnene i troen, evnen og oplevelsen af at være en del af et mindre og større fællesskab. Ved at sætte ord på følelser, hensigter og oplevelser i relationer børnene i mellem. Vi skaber og deltager aktivt i leg og aktiviteter, der styrker barnets evne til at indgå i samspil med hinanden.

Pædagogisk læringsmiljø

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver

børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vuggestuen:

I vuggestuegrupperne struktureres dagen, så der er lagt vægt på:

- Tilknytning børn og voksne imellem, samt børn og børn imellem, da vi ved, at det er i de tætte relationer, barnet udvikler sig. Vi ved, at tryghed er en forudsætning for trivsel og udvikling. Derfor prioriterer vi tilknytningsarbejdet højt ved modtagelse af nye børn og i hele vores tilgang til barnet. Det betyder blandt andet, at vi har øje for at understøtte barnet med ord, kropssprog og mimik, når barnet bevæger sig væk fra den voksne for at udforske omverdenen. På den måde hjælpes barnet til en erfaring af, at det er trygt og udviklende at gå på opdagelse. Det indebærer også, at vi er barnets trygge havn, hvor det kan finde ro og lade nervesystemet op ved at sidde på skød, når barnet har behov for det eller ved at finde trøst og stabilitet i den voksnes rolige stemme og åndedrag.
- Forudsigelighed så der er en ramme om dagen og børnene ved, hvad der skal ske. Når barnet er tryk gennem en forudsigelig ramme og den tætte relation, kan det bevæge sig ud i verden og udforske denne. Det betyder at der er faste rutiner, som barnet genkender og kan bruge som en markør for, hvad der forventes af barnet. Det kan for eksempel være at madpakker deles ud på samme måde hver dag. Eller at der synges den samme sang til samling hver dag i en længere periode. Det er også at de voksne er anerkendende og varme i deres måde at møde barnet på i alle situationer. Børnene kan regne med en afstemt tilgang fra de voksne omsorgspersoner, hvor barnets initiativer ses og mødes.
- Bevægelse - vores vision er at give børnene mulighed for en barndom i bevægelse, hvor bevægelse har flere betydninger. Bevægelse er det at mærke og udtrykke følelsesmæssig bevægelse. Vi spejler barnets følelser, så de gøres kendte for barnet. Bevægelse er et udtryk for barnets udvikling. Vi har øje for og understøtter alle børns tegn på udvikling, fx når vi begejstres med barnet over at det nu selv mestrer noget nyt. Bevægelse er også at i vuggestuen kan barnet udfolde sig fysisk. Der er plads til at krybe, kravle, gå og løbe. Børn lærer gennem kroppen.
- Kommunikation da vuggestuebarnet er afhængig af at blive set, hørt og forstået og gennem spejling selv udvikle evnen til at kommunikere fra nonverbalt til verbalt. Vi sætter ord på for barnet. Vi leger med sprog, læser bøger, rimer, synger, bruger tegn. Gennem hele dagen

skabes små læringsfællesskaber, hvor der er ro til sproglig opmærksomhed. Det er ved måltiderne, hvor vi fx sidder i mindre grupper, så pædagogen kan være i dialog med en mindre gruppe børn og skabe dialog børnene imellem. Vi opfanger selv barnets mindste udtryk og responderer på disse, så alle børn oplever at kunne påvirke sin verden.

Ovenstående punkter tænkes ind i såvel planlagte vokseninitierede aktiviteter, børnenes mulighed for egen leg, leg som det pædagogiske personale indgår i, rutinesituationer som borddækning, ble-skift m.m. Dagen er bygget op, så der er en vekselvirkning af disse procesparametre og hvor der tages højde for og gives plads til barnets eget perspektiv og medbestemmelse. I disse skabes pædagogiske læringsmiljøer, som er alsidige og mangfoldige og målrettet det enkelt barn og børnegruppen.

Det er pædagogerne, der har det faglige ansvar for det pædagogiske læringsmiljøes kvalitet i de daglige aktiviteter og samspil og sørger for i samarbejde med pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter for at arbejde i mindre grupper, så hvert enkelt barn er i tæt samspil med få andre børn og få pædagoger/medhjælpere.

Børnehaven:

I børnehavegrupperne struktureres dagen, så der er lagt vægt på:

- Du og jeg sammen om noget. Det er, når barnet er sammen med en eller flere andre om et fælles tredje, at fordybelse kan ske og læring finde sted. Det er både i barn-barn fællesskaber og i voksen-børn fællesskaber. Vi inviterer til at børnene tager initiativ og har indflydelse på leg og aktivitet.
- Forudsigelighed og spontanitet, så der er en ramme om dagen, som barnet kan finde tryk-
hed i, men samtidig plads til det, der opstår, når børn og voksne er sammen og spontane
idéer får liv. Vi er inspirerede af Nest – fællesskabende pædagogik, hvor vi benytter visuelle
støttesystemer af forskellig art til at vise, hvad børnene kan forvente og hvad der forventes
af dem. Det kan fx være billeder på spisepladser, dagstavle, tydelige legezoner.
- Bevægelse - vores vision er at give børnene mulighed for en barndom i bevægelse, hvor
bevægelse har flere betydninger. Bevægelse er det at mærke og udtrykke følelsesmæssig
bevægelse. Vi spejler barnets følelser, så de gøres kendte for barnet. Bevægelse er et ud-
tryk for barnets udvikling. Vi har øje for og understøtter alle børns tegn på udvikling, fx når
vi begejstres med barnet over at det nu selv mestrer noget nyt. Bevægelse er også at bar-
net kan udfolde sig fysisk. Der er plads til at gå og løbe, danse og springe, liste og hvile.
Børn lærer gennem kroppen.
- Kommunikation, da børnehalebarnet fortsat er i gang med at forstå og blive forstået gen-
nem nonverbal og verbal kommunikation. Gennem sproget udtrykker barnet sin mening og
kan derved præge leg og aktiviteter. Vi arbejder i nogle børnehuse med Sprogklar og med
Dialogisk læsning og i alle huse læses bøger, leges med rim og remser, synges, vrøvles,
samtales.

Ovenstående punkter tænkes ind i en vekselvirkning mellem planlagte vokseninitierede aktiviteter, børnenes mulighed for egen leg, leg som det pædagogiske personale indgår i, rutinesituationer som borddækning, bleskift m.m. Dagen er bygget op, så der er en vekselvirkning af disse procesparametre og hvor der tages højde for og gives plads til barnets eget perspektiv og medbestemmelse.

I disse skabes pædagogiske læringsmiljøer, som er alsidige og mangfoldige og målrettet det enkelte barn og børnegruppen.

Det er pædagogerne, der har det faglige ansvar for det pædagogiske læringsmiljøes kvalitet i de daglige aktiviteter og samspil og sørger i samarbejde med pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter for at arbejde i mindre grupper, så hvert enkelt barn er i tæt samspil med få andre børn og få pædagoger/medhjælpere.

Samarbejde med forældre om børns læring

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I den nye børne- og ungepolitik fra Svendborg Kommune er der en forventning til samarbejdet med forældrene der lyder således:

Værdierne afspejler sig også i mødet med forældrene og med familierne i sin helhed. På samme måde håber vi på, at forældrene, og det øvrige netværk omkring børn og unge, vil tage værdierne til sig i mødet med både egne og andres børn.

Vores udgangspunkt er, at forældre har ansvaret for deres egne børn samtidig med, at vi møder dem med positive forventninger om, at de også tager medansvar for de fællesskaber, som børn og unge er en del af. Vi anerkender til fulde forældrene og det nære netværk som de primære omsorgspersoner i børn og unges liv. Derfor inddrager vi dem i de beslutninger om børn og unge, hvor dagtilbud, skoler og Svendborg Kommune spiller en rolle.

De fire værdier i Svendborg Kommunes børne- og ungepolitik er:

- Anerkendelse

- Indflydelse
- Positive forventninger
- Nysgerrighed.

Vesterlundens forældrebestyrelse har gennem årene arbejdet dels med principper for overgange i børns liv og dels med princip for samarbejde med forældre om børns læring:

Forældrebestyrelsen opfordrer til, at forældre og personale løbende deler viden og erfaringer om barnets trivsel, udvikling og læring – og har et fælles ansvar i forhold til at invitere hinanden til at inspirere og samarbejde på forskellige måder.

Forældrebestyrelsen ønsker at bakke op om, at alle føler sig velkomne og som en del af fællesskabet. Vi ved, at det har betydning, hvordan vi forældre taler og handler, og vi har et stort ansvar i, at den gode kommunikation starter ved os.

Vi opfordrer derfor til, at alle forældre er opmærksomme på at invitere børn og voksne ind i fællesskabet. Dette kan f.eks. gøres ved at:

- Forældre byder nye forældre og børn velkomne ved at hilse på og præsenterer sig.
- Altid tale pænt om andre børn og forældre, og forsøge at nuancere/forstå andre og tale med barnet hjemme om dette.
- Forældre støtter op om, at børnene leger bredt og med mange forskellige, f.eks. ved at invitere forskellige børn med hjem på legeaftaler.
- Forældre viser en naturlig interesse for børnenes legerelationer og venner. Det har betydning, at vi ved, hvem børnene leger med og at vi kan børn og forældres navne.
- Forældre kan deltage i fælles arrangementer, og følge med i informationer og billeder via AULA. Der er nyhedsbreve omkring årets gang og særlige tematiserede aktiviteter.

Den daglige kontakt har en stor værdi i hverdagen, hvor personalet møder forældrene som en ressource, og opbygger en tillidsfuld relation. I den daglige kontakt er der små hverdagsfortællinger, og der gives vejledning i alt fra madpakkeindhold til grænsesætning.

Opstår der tvivl, eller er der brug for afklaring af behov og forventninger, planlægges en struktureret vækstsamtale, som beskrevet nedenfor.

Der er også mulighed for indflydelse og inddragelse via forældrebestyrelsesarbejdet, hvor forældre har direkte adgang til politikker, principper og værdier i institutionen.

Vuggestuen:

Der er stor opmærksomhed på overgangen mellem vuggestue og børnehave. Nogle gange vil der være overlevering mellem personalet i børnehuset. Andre gange vil forældre blive inviteret til at deltage i overleveringsmødet.

Børnehaven:

For de børn, der er i FOKUS, er der flere forældresamtaler. (Se afsnit vedr. Børn i udsatte positioner).

Overgange:

Der skal foregå overlevering mellem vuggestue og børnehave senest 1 måned før barnet fylder 3 år. Dette overleveringsmøde kan forældrene også deltage i.

Der skal foregå overlevering mellem børnehave og skole for børn i FOKUS eller udsat position senest 1 måned før start i forårs-SFO.

For at sikre kvalitative samtaler, tager vi udgangspunkt i Vækstmodellen.

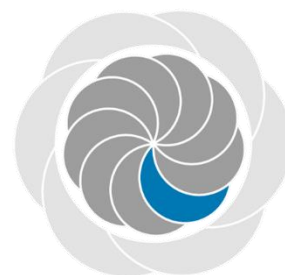
En dagsorden på mødet med forældrene kan se således ud:

- Hvordan tænker I det går, hvad går godt?
- Beskriv barnets generelle trivsel.
- Hvad er barnet god til? Hvor er barnet udfordret?
- I dialogen afsøges muligheder for handling. Der kan inddrages eksterne samarbejdspartnere til den videre proces.
- Indgå aftaler for indsats og handling.
- Evaluer samtalen med forældrene, det bedste ved samtalen.

I Vesterlunden arbejdes der ud fra et perspektiv der handler om forældrenes ressourcer og kompetencer. Personalet møder forældrene med nysgerrighed igennem en åben, gensidig og anerkendende dialog, for at sikre tryghed og tillid i relationen til forældrene.

Børn i udsatte positioner

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26.

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Svendborg Kommunes kommunale og selvejende dagtilbud er FOKUS betegnelsen for trivselsvurderinger af alle 0-6årige børn, som foretages af de pædagogiske medarbejdere.

Når alle børn systematisk bliver trivselsvurderet, får vi øje på, hvis et barn er i begyndende mistri-
vsel. Dette giver os mulighed for tidligere at give børn den nødvendige og mest hensigtsmæssige
indsats i et tæt samarbejde med forældrene.

Kernen i vores arbejde med børn i udsatte positioner:

- Vi sætter tidligt ind, når der er ubalance i trivslen og arbejder i zonen for nærmeste udvik-
ling.
- Forældre er barnets vigtigste ressource, som vi aktivt samarbejder med.
- Når det er nødvendigt for barnets trivsel og læring udvider vi samarbejdet med tale/høre
konsulent, sundhedsplejerske, psykolog og socialrådgiver.
- Vi justerer det pædagogiske læringsmiljø efter det enkelte barn og den konkrete børne-
gruppe.
- Vi arbejder ofte i mindre børnegrupper for at skabe trygge, pædagogiske og mangfoldige
læringsmiljøer.

Særligt for Skovlinden

Det pædagogiske læringsmiljø i Skovlinden iscenesættes, ledes og udmøntes via følgende grund-
forståelser:

Via et professionelt læringsfællesskab

Vi tilstræber en professionel lærings- og udviklingskultur som en koordineret, helhedsorienteret,
sammenhængende og samarbejdende. Vores indsatser for og omkring børnenes vilkår for delta-
gelse i mangfoldige læringsmiljøer skal baseres på viden fremfor ”synsninger” og
forud indfattede meninger.

Via et kontekstuelt perspektiv

Vi er bevidste om relationens betydning og mellem individ og kontekst. Al bevægelse, læring og
udvikling finder sted i samspil med andre og i lyset af kvaliteten i fællesskabet.

Via et relationskompetence handlinger

Vi er bevidste om, at al udvikling sker i relationer og dermed i forbundethed med andre. Det påhvi-
ler vi voksne at tage ansvar for relationen til at alle børn skal sikres en plads i de mangfoldige læ-
ringsmiljøer. Dette fordrer, at vi altid tager afsæt i egne muligheder for at skabe forandring, ser bar-
nets handlinger som udtryk for kommunikation og invitationer til nye forståelser.

Via alles ret til fællesskab

Vi er bevidste om og har respekt for betydningen af fællesskabets understøttende karakter såvel
som de sårbarheder, som børn med særlige behov kan opleve i fællesskaber – og dermed også
forpligtelse til at sikre alle børns deltagelse i de fællesskaber, der er mest udviklende. Børn skal
ikke blot være del af et fællesskab, men opleve sig som del af et udviklende og mangfoldigt læ-
ringsmiljø, fysisk, socialt og fagligt.

Generelt i Skovlinden og i høj grad for de børn, der har en ressourceplads, arbejder vi med fokus
på læring i børnefællesskaber og tryghed i relationer til de voksne. Alle børn har en primærvoksen,

dog er vi fokuseret på, at vi er et team omkring barnet og børnegruppe. Dertil at der skabes et tilhørsforhold til den gruppe barnet er tilknyttet.

Vi har en tydelig og forudsigelig ramme om dagen, som er med til at give alle børn en ydre ramme og dermed hjælp til at opbygge en indre fornemmelse af rytme og struktur. Vi tilbyder børnene et anerkendende og guidende miljø med fokus på det enkelte barns og børnegruppens læring, trivsel, udvikling og dannelse.

For at understøtte børn med særlige gennemgribende udviklingsforstyrrelsers forudsætninger for trivsel og læring har vi en mindre gruppe. Her foregår arbejdet med børnene i en mindre enhed med mulighed for at benytte specialpædagogiske redskaber og metoder. Her er god mulighed for at arbejde individuelt med det enkelte barn alt efter barnets behov og udfordringer. Det er de samme få pædagoger, børnene mødes af. Der er tydelig dagsrytme for hvert barn, så dagen er tilrettelagt ud fra de mål i en handleplan, der sammen med forældre og tværfaglige samarbejdspartnere er opstillet for barnet. I gruppen arbejdes med TEACH-inspireret pædagogik og med kommunikationsredskabet PECS.

Vi tager afsæt i "Tryghedscirklen" som bygger på mentalisering- og tilknytningsteori, hvor personalet har øget viden om, hvordan de tilrettelægger hverdagen for alle børn, men særligt for børn med temperamentsmæssige udfordringer samt børn med belastede omsorgserfaringer.

Vi arbejder Nest-inspireret ("Nest møder dagtilbud" af Karin Lykke), som bygger på grundforståelse som

- Børn er mere ens end forskellige.
- Børn gør det bedste, de kan, lykkedes de ikke, er der de voksnes, der skal gøre noget andet.
- Alle børn har krav på kvalificeret pædagogik.
- Det er barnet, der skal lykkedes og ikke pædagogen".
- Hvad skal vi som voksne lære for, at barnet kan lære".
- Stærk vi-kultur på fokus på kollektiv mestring.

Fra Nest arbejder vi bl.a. med metoden "selvsnak" og "stemmeskalering". "Selvsnak" hjælper barnet med at forstå egne følelser, ligesom det hjælper barnet til at regulere sin adfærd, så barnet får mulighed for at handle konstruktivt i fællesskabet. "Stemmeskalering" som støtte til selvregulering ift. toneleje og arousal. Vi benytter også visuelle støttesystemer time timer, billede og piktogrammer på dags-, sekvens- og individuelle tavler, nøglering med billeder ift. geografien for det enkelte barn.

Derudover benytter vi low arousal pædagogik (Bo Hejlskov Elven) også kaldet 'ro givende pædagogik'. Metoden har fokus på at forhindre og forebygge konflikter ved at give selvkontrol og mindske krav og forventninger.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27.

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Svendborg Kommune begynder de kommende skolebørn i forårssfo 1. april. Børnehaven og skolen arbejder tæt sammen om at børnene får en god overgang til forårsSFO og efterfølgende bro til skolen. ForårsSFO arbejder videre med temaerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

Børnehaven:

Strukturen for Vesterlundens ældste børn ser forskelligt ud. I nogle huse er der mange kommende forårsSFO børn og derfor kan man være sammen på en stue, andre huse har en anden struktur.

Her vil der bruges dage, hvor børnene mødes på tværs af stuerne.

Som område inspirerer vi hinanden til hvordan vi kan udvikle og forny vores måder at arbejde med kommende forårsSFO børn på.

Den 1. april, sender vi en gruppe børn i forårsSFO. Vi begynder derefter at have fokus på gruppen af kommende forårsSFO børn. For at styrke overgangen fra børnehaven til forårsSFO begynder vi at skabe nye læringsfælles-skaber for vores kommende forårsSFO børn.

Med udgangspunkt i at børn udvikler sig i forskelligt og har brug for differencerede læringsmiljøer planlægger vi dage for kommende forårsSFO børn hvor vi tilgodeser udvikling og behov.

Vi har fokus på leg. Legen betyder rigtig meget i børnenes udvikling. De lader sig inspirere, lærer at forhandle, at sige pyt og mærke fællesskabet og glæden ved at være sammen med sine kammerater. Legen er med til at skabe sunde fællesskaber.

Børnene har glæde af at være sammen med jævnaldrende, men også med yngre børn, hvor de som de ældste kan vise vej og udvikle mestring. Har vi børn, som har brug for særlige strukturer, hvor de er i mindre grupper, justerer vi og lader nogle børn få ekstra tid med yngre børn. Vi ser at børn vokser af at kunne mestre. Ved at kunne mestre giver det mod og nysgerrighed til at prøve nyt.

Vi styrker børnene i deres nysgerrighed – vi præsenterer dem for nye lege, og vi øger børnenes lyst til at prøve nyt, når vi leger med ord, bogstaver og præsenterer børnene for kreative udtryksformer og temaer.

Vi har fokus på det sproglige, vi øver børnene i at kunne fortælle, lytte og kunne begå sig med de andre børn sprogligt i legen.

Vi styrker børnene i at kunne udtrykke og udsætte egne behov. Når vi f.eks. holder samling, øger vi børnenes opmærksomhed på hinanden. Vi har mulighed for at læse bøger, vi synger og øver os i at kunne modtage kollektive beskeder. I f.eks. samlinger, overgange, lege og aktiviteter har vi en øget opmærksomhed på hvordan vi styrke børnenes kommunikative strategier. Hvordan løser de små opgaver med hinanden? Og vi støtter dem sprogligt, hvis der f.eks. skal løses uenigheder og forhandlinger.

Vi har en opmærksomhed på at lave aktiviteter og læringsmiljøer, hvor vi øver børnene i at mestre deres impulser. I turtagning, rollelege, spil og regellege øver de og vi hjælper dem på vej.

Vi har sammen med forældrene fokus på at støtte det enkelte barn, så barnet på bedste måde kan bevæge sig fra børnehave til forårsSFO. Sammen har vi fokus på hvordan vi støtter barnet i at kunne mestre flere ting. Fokus på selvhjulpenhed er vigtig, og små justeringer som at kunne bære sin egen madpakke og hjælpe sin sidekammerat øger selvværd og selvtillid.

Når vi sender personale med i forårsSFO, bliver vi som personale mere klar og nysgerrige på hvad vi kan justere og have fokus på. Hvordan styrker vi vores børn i at øve legen med forskellige børn og hjælper dem på vej i det som kan være svært. Og vi øver selvstændighed og kommunikation. Vi har mulighed for at mødes på tværs af børnehuse. Det giver børnene mulighed for at kunne møde nye kommende kammerater.

Afslutningen på børnenes børnehaveliv er vigtig. Vi tilrettelægger og planlægger en særlig afsked for børnene og deres forældre. Børnene får et særligt diplom/bevis på at de har været en del af vores børnehave og er klar til nye venner og nye udfordringer. Den særlige dag kan også være en dag hvor børnene har øvet en sang, cirkus eller lign som der optrædes med.

Eksempler på, hvad gruppen har lavet af aktiviteter:

- I dag er vi på værkstedet – vi har taget vores kasse med store træbogstaver med. Nogle børn kender bogstaverne, vi hjælper hinanden med at finde de bogstaver der er i børnenes navne. Børnene maler deres eget forbogstav
- Vi eksperimenterer med farver og materialer. - Vi giver børnene mulighed for at vise og fortælle hvad de er optaget af og vi kan sammen planlægge nogle spændende forløbe, hvor det er børnene som viser vejen.
- De kommende forårsSFO børn er meget optaget af vilde dyr - Vi laver et tema omkring vilde dyr – vi skal sammen finde alle de vilde dyr. Vi eksperimenterer med materialer så vi selv kan fremstille vilde dyr. Vi øver os i fordybelsen og vedholdenhed.
- Vi tilrettelægger temaer, hvor børnene er med til at inspirerer og fortælle hvad de syntes er spændende.

- Vi har sørøvertema, hvor vi laver hele vores legeplads om til sørøverskibe. Vi bruger vores kreativitet og laver skattekister. Legen er som udgangspunkt det vigtigste og børnene slutter temaet af skattejagt og besøg ved åen, hvor der findes guld.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Vesterlunden arbejder vi med inddragelsen af lokalmiljøet på mange forskellige måder og det kan være forskelligt fra børnehus til børnehus. Fælles for alle børnehuse i Vesterlunden er, at vi ligger i skønne naturomgivelser, hvor vi har både skoven, stranden og havet tæt på. Nærmiljøet ses som en naturlig og vigtig udvidelse af vores pædagogiske læringsmiljøer, som vi gør brug af i planlægningen af ture, aktiviteter og spontane tiltag.

Eksempler på udvidelse af læringsmiljøet med besøg i lokalsamfundet;

- Det lokale bibliotek på flere forskellige måder. Nogle børnehuse har børnebibliotek i børnehuset. Andre låner bøger hjem til børnehuset. Vi bruger også deres kulturtilbud i form af teater, højtlesning og musik.
- Lokale museer som f.eks. Naturama.
- Genbrugsstationen samt vand og affaldsstationen.
- Det lokale idrætscenter, hvor vi springer i skumgrave, klatre på klatrevægge og bliver motorisk udfordret.
- Svømmehallen.
- Vi besøger naturdestinationer og inddrager både skov og strand i vores hverdag.
- Til jul laver vi aftaler med den lokale kirke om krybbespil og gudstjeneste.
- Vi er en del af projekt SVEND, hvor musikskolen besøger vores børnehuse og bringer musikken i spil.

- Vi har mulighed for at lave aftaler med UCL, hvor de studerende kommer ud og laver aktiviteter med grupper af børn.
- Vi har samarbejde med den lokale FGU-skole, hvor enten vi eller de kommer på besøg og laver aktiviteter.

Oplevelser og erfaringer i lokalsamfundet er med til at danne barnet og deres aktive deltagelse bidrager til en dybere læring, der forankres i dem. Det giver dem nogle værdifulde erfaringer i forhold til natur, idræt, kunst og kultur som de ellers ikke ville have fået hjemme i børnehusene. De får udvidet deres horisont og det skaber gode minder, at tale om både hjemme i hjemmene, men også sammen i børnehuset.

Fortællinger om steder, fortællinger om andre og fortællinger om os selv bringes sammen og er medskaber af en fælles kultur. Børnene er medskaber af fortællingerne og danner erfaringer med nye steder. Det skaber sammenhæng i oplevelser og i en fælles kultur.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30.

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Vesterlunden er vi optaget af at inddrage børnenes perspektiver og oplevelser af deres hverdagsliv i børnehusene. Dette ift. at forstå og kvalificerer de fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljøer, som vi stiller til rådighed inde som ude. Det betyder, at børnene er med til at vurdere læringsmiljøet, hvor vi ex. spørger dem, hvad og hvor de kan lide at lege, og hvad de kunne ønske sig, el. de kan tage billeder af deres gode legemiljøer inde og ude.

Læringsmiljøer er dynamiske, idet læringsmiljøerne organiseres og tilpasses med basis i det enkelte barns/børnegruppens behov og oplevelser.

Det prioriteres at have mange forskelligartede lege- og læringsmiljøer, så børnene har alsidige og mangfoldige muligheder for at realisere deres individuelle interesser og deres individuelle læringspotentialer i fællesskab med andre.

I de fysiske læringsmiljøer i børnehøjde inde som ude tilstræbes der:

- At indretning og udsmykning signalerer rummets særlige funktion, så anvendelsesmuligheder bliver tydelige for barnet.
- At indretning inviterer til leg, literacy med at læse og skrive aktiviteter, science og eksperimenter, male- og tegneaktiviteter, motorisk og kropslig udfoldelse.
- At indretning inviterer til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, så barnet får mulighed for både stille og vilde lege.
- At indretning inviterer til ro og afgrænsning, og gangzoner indtænkes, så barnet får mulighed for ro til fordybelse i legens indhold og i det sociale samvær omkring legen.
- At indretningen inviterer til selvhjulpethed, så barnet får mulighed for øvebane heri.
- At der er tilgængelige materialer, så barnet inspireres og selv kan gå i gang med aktiviteter og leg.
- At der er systematik og orden, så læringsmiljøer er overskuelige.

Ift. indeklimaet tilstræbes der:

- At der er et passende støjniveau, herunder bevidsthed om, hvad der er "legelarm" og støj, så støjniveau sker i et leje tilpasset aktiviteten og hensyntagen til det omgivende børnemiljø.
- At der er højt hygiejneniveau bl.a. med hyppige håndvask, så smitte mindskes.
- At der er gode lysforhold bl.a. lysindfald i alle rum, justering af lys ift. stemning, aktivitet m.m.
- At lugtscener mindskes via udluftning.

I det psykiske læringsmiljø i børnehøjde tilstræbes der:

- At Svendborg kommunes fælles børnesyn - anerkendelse, -indflydelse, -positive forventninger og nysgerrighed afspejles i omgangstonen og samværsformer i alle børnehusene. Dette kommer bl.a. til udtryk i måden vi taler til og med hinanden, i måden vi er sammen på og tager hensyn til hinanden og i måden vi løser konflikter.
- At varme og empatiske relationer afspejler sig i samspillet børn og voksne imellem, hvilket bl.a. kan komme til udtryk i en afleveringsstunder, hvor barnet er ked af det. Her anerkender den voksne barnets savn med beroligende stemme, trøst og sætter ord på evt. savn og afsked til forældrene.
- At sunde, stærke og venskabelige relationer ses børnene imellem, hvilke bl.a. kan komme til udtryk ved "du og jeg, sammen om noget", hvor barnet er og leger sammen med en eller flere om et fælles tredje.

I det æstetiske læringsmiljø i børnehøjde tilstræbes der:

- At indretning er inspirerende, sanselig og udfordrende.
- At indretning inviterer til og giver gode muligheder for samvær, leg og mangfoldige former for skabende virksomhed.
- At indretning er med dæmpede farvevalg på vægge og gulv, så de mange synsstimuli dæmpes.

- At børnenes kreationer værdsættes og der kæres om ophæng heraf.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

De seks pædagogiske læreplanstemaer er i den pædagogiske praksis i samspil med hinanden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32.

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder.

Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling inden for disse to mål?

Vuggestue

Når et barn starter i Skovlinden får det tildelt en primær kontaktperson, som er den voksne, der tager sig særligt af barnet i opstarten. Kontaktpersonen arbejder på at skabe en tilknytning mellem hende/ham og barnet, så barnet har en voksen fra starten, som det kan føle sig særlig tryk hos. Kontaktpersonen lærer i tæt samarbejde med forældrene om barnets behov, kompetencer og interesser og hjælper barnet med at komme ind i fællesskaber med de andre børn i gruppen. Efterhånden som barnet bliver tryk ved kontaktpersonen, hjælper denne barnet med at skabe relationer til de andre voksne i gruppen og på sigt i børnehuset.

Vi arbejder ud fra principperne i "Tryghedscirclen", som går ud på at barnet for at udvikle sig skal være tryk i en sikker base og derfra kan bevæge sig ud og udforske verden, for at vende tilbage til den trykke base (kontaktpersonen og gruppen) og bearbejde de indtryk, barnet har fået og som skal falde på plads indeni barnet. I dette arbejde er det afgørende, at der er skabt en tæt relation mellem barnet og primær kontaktperson. Først når barnet er trykt i børnehuset og kender voksne, børn, rammer og rutiner, kan barnet bevæge sig frit rundt og have overskud til at bevæge sig væk fra de trykke rammer og udforske sig selv i samspil med de andre.

I vuggestuen er spisesituationen et eksempel på en rutinestund, hvor børnene får udvidet deres erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Vi spiser i mindre grupper for at skabe ro og fordybelse. Mange børn bruger spisesituationen som en pause, hvor de har brug for roen og muligheden for at fordybe sig i maden. Børnene øver sig individuelt i at mestre de forventningskrav, en spisesituation stiller.

Med udgangspunkt i barnets kompetencer og udviklingsstadiet betjener hvert enkelt barn selv eget madmåltid, herunder madkasse og kop/drikkedunk. De ved, hvordan deres madkasse ser ud og føler ejerskab til den. Det er med til at øge engagementet og følelsen af gåpåmod og livsduelighed. Måske ønsker barnet sig en madkasse magen til kammeratens og kan udtrykke dette ønske. Måske har to børn samme mad med, og finder glæde og samhørighed i det.

Under spisningen taler vi om, hvad børnene godt kan lide at spise. Nogle børn har måske noget med, de ikke kan lide, og vi snakker om, om man kan hjælpe med at smøre madpakken, eller andre løsninger. Da vi har Frokostordning giver det også barnet mulighed for at prøve forskelligartede mad. Vi øver at blive siddende lidt, når man er færdig med at spise for at vente på kammeraterne, naturligvis tilpasset barnets alder og udvikling. Børnene øver omsorg for hinanden ved at dele madpakker ud på skift og ved at hjælpe hinanden med at åbne svære madkasser. De store hjælper de små. Herved udvikles kompetencen til at deltage og være betydningsfuld i fællesskabet.

Leg er en stor del af dagen i vuggestuen. Gennem leg lærer barnet verden at kende ved at udforske, prøve, gentage og dermed erfare hvad barnet kan og er på vej til at kunne.

Børnehave

Når et barn starter i Skovlinden får det tildelt en primær kontaktperson, som er den voksne, der tager sig særligt af barnet i opstarten. kontaktpersonen arbejder på at skabe en tilknytning mellem

hende/ham og barnet, så barnet har en voksen fra starten, som det kan føle sig særlig tryk hos. Kontaktperson lærer i tæt samarbejde med forældrene om barnets behov, kompetencer og interesser og hjælper barnet med at komme ind i fællesskaber med de andre børn i gruppen. Efterhånden som barnet er trygt ved kontaktperson, hjælper denne barnet med at skabe relationer til de andre pædagoger og medhjælpere i gruppen og på sigt i huset.

Vi arbejder ud fra principperne i Tryghedscirklen, som går ud på at barnet for at udvikle sig skal være tryk i en sikker base og derfra kan bevæge sig ud og udforske verden, for at vende tilbage til den trykke base (kontaktpersonen og gruppen) og bearbejde de indtryk, barnet har fået og som skal falde på plads indeni barnet. I dette arbejde er det afgørende, at der er skabt en tæt relation mellem barnet og kontaktpersonen. Først når barnet er trygt i børnehuset og kender voksne, børn, rammer og rutiner, kan barnet bevæge sig frit rundt og have overskud til at bevæge sig væk fra de trykke rammer og udforske sig selv i samspil med de andre.

Barnet lærer omgivelser, de andre og ikke mindst sig selv at kende via leg. Det er i leg, barnet øver sig i roller og kan lege noget af det, der rører sig i barnet. Vi prioriterer derfor mulighed for leg højt. Garderoben er et eksempel på en daglig tilbagevendende rutinstund, hvor børnene har mulighed for at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden igennem den, for nogle, vanskelige og udfordrende opgave det er at tage tøj på og af. I garderoben udvikles alsidig personlig udvikling ved, at barnet får en tro på at "jeg kan selv".

Her spiller det en vigtig rolle, at der er et godt samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem - at der er omsorg, så børnene føler sig trykke og tør være nysgerrige på deres læring.

Det er de voksnes ansvar at støtte barnets engagement og deltagelse i den læreproces det er at blive selvhjulpne.

I garderoben er der oftest flere børn som samtidig tager sit tøj på eller af - hermed får pædagogen rig mulighed for at understøtte barnets deltagelseskompetence. Det gør barnet ved at balancere mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner i de forskellige aktiviteter og relationer, de indgår i.

Her kan den voksne støtte barnet i vedholdenhed og koncentrationsevne - hvilket er afgørende kompetencer for barnets udvikling og læring videre i livet. Deltagelseskompetence sker ved at barnet motiveres til at prøve selv og samtidig motiveres af at se på, hvad de andre børn kan. Børnene hjælper hinanden og de store finder stolthed i at kunne hjælpe de små.

Gennem anerkendelse af barnet, og ved at følge barnets initiativ - samt være opmærksom på barnets zone for nærmeste udvikling - kan man hjælpe barnet med at håndtere udfordringer samt støtte barnet i at udvise udholdenhed og gåpåmod.

Mens der arbejdes med at tage tøj på i garderoben, kan pædagogen samtidig understøtte barnets dannelse og livsduelighed. Livsduelighed udvikles bl.a. ved at barnet ser sig selv og andre og der igennem udtrykker ønsker og behov, fx for ikke at have hue på, for de har de andre børn ikke. Pædagogen skal invitere barnet til at udtrykke sig respektfuld, og hjælpe barnet til at være opmærksom på andres oplevelser af situationen. Ved samtidig at anerkende barnets perspektiver, får barnet medbestemmelse og oplevelsen af at være betydningsfuld.

Børn i børnehavealderen er i gang med at lære at være en del af et fællesskab. Det indebærer en begyndende bevidsthed om at være et jeg, som kan påvirke omverdenen og som nogle gange må udsætte behov for at indgå i fællesskabet. Barnet begynder i det små at kunne mentalisere – dvs. at se sig selv udefra og den anden indefra. Vi understøtter dette ved at hjælpe barnet med at indgå i det fælles og rumme de svære følelser, som det kan udløse, når barnet er nødt til fx at vente på tur, eller deltage i noget, som barnet har mindre lyst til.

For uddybning om vores pædagogiske tilgange læs evt. afsnittet om "Børn i udsatte positioner".

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling inden for disse to mål?

Vuggestue

I vuggestuen indgår børnene i små fællesskaber mhp. at danne relationer og at se hinandens forskelligheder. Der planlægges pædagogiske aktiviteter i forhold til børnenes udvikling, så børnene gives mulighed for succesoplevelser sammen. Det pædagogiske personale positionerer sig ved siden af, foran og bagved og i øjenhøjde med børnene. Herved kan børn hjælpes ind i leg, hjælpes med at invitere andre ind i leg og gives mulighed for medbestemmelse. Medbestemmelse er fx når børnene er med til at vælge hvilke sange, der synges i samling. Vi øver opmærksomhed på

hinanden og hjælpsomhed, fx ved at dele madpakker rundt og række skraldespand til hinanden. Det pædagogiske personale møder alle børn med empati og indlevelse, hvilket er en forudsætning for, at disse sider kan udvikles i barnet.

Det pædagogiske personale italesætter hensigter fra et barn til et andet for at hjælpe børnene med at forstå og aflæse hinanden. Vi spejler barnets følelser, og vi lærer børnene at hente hjælp til hinanden. Vi anvender metoder som low arousal og anerkendende tilgang. Det styrker børnenes empati at se, hvordan situationer med stærke følelser kan tackles og børnene gøres bevidste om egne følelser. Pædagogen anerkender barnet, som det er og gør dermed det sociale fællesskab opmærksom på det enkelte barns værd.

I vuggestuen anvender vi selvsnak som en metode til at lære barnet at forstå de andre børns hensigter og barnets egne følelser. Det er fx, hvis et barn løber hurtigt hen mod et andet barn, som bliver forskrækket over den andens fart. Så siger vi: "Nu løber Per lige hen til Solvej for at sige hej. Solvej bliver nok lidt overrasket, når han kommer så hurtigt."

Vi hjælper en begyndende bevidsthed på vej om, at barnet er sig, en del af et fællesskab og at det barn gør, har betydning for de andre

Børnehave

I børnehaven tilrettelægges aktiviteter med fokus på børnenes relations dannelse til hinanden. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns kompetencer og udviklingsmuligheder, når vi tilrettelægger en pædagogisk aktivitet, der skal styrke den sociale udvikling. Den voksne skaber bevidst rammen (mikro/makro rammen), så der frigives rum til de relationelle præmisser; barn-barn, barn-voksen, barn-barn. Rammen kan være pædagogisk sat, fx sygehusleg eller piratleg, eller rammen kan give mulighed for at børnene vælger leg og fællesskab ud fra interesse og lyst, fx modellervoks ved bordet, legefællesskab, leg i verdensrummet.

Det pædagogiske personale følger børnenes spor og sætter aktivitet i gang i mindre grupper, som tager udgangspunkt i børnenes interesse samt en pædagogisk vurdering af, hvilke børnefællesskaber der er udviklende for det enkelte barn og gruppen af børn og børnene hjælpes ind i små fællesskaber og lege.

Vores tilgang til børnene er forskellig for at give dem lige muligheder for trivsel og udvikling. I Skovlinden er børnegruppen mangfoldig og med meget forskellige behov. Det betyder fx at et barn må være inde, selvom alle andre er ude, hvis barnet har behov for en lille pause fra fællesskabet. Det er fx at et barn må cykle inde, selvom det normalt ikke er her, vi cykler, fordi hun har et handicap, der begrænser barnet i at kunne følge med de andre børn. Her kan også være børn, som er udfordret i forhold til følelsesmæssige reaktioner, fx bliver meget vred og giver højlydt udtryk for dette med ord og krop. At vise børnene at vi rummer barnet med de voldsomme følelses-udbrud, er med til at give alle børn kompetencer i at aflæse andre og at give plads til forskellighed.

Vi ved, at alle børn kan noget og alle børn har værdi, som de er. Ved at tydeliggøre barnets styrker overfor de andre børn, gives mulighed for at alle børn finder plads i børnefællesskabet. Ved hjælp af materialet og metoderne Trin for trin, livskundskab, spejling og selvsnak arbejder vi med følelser og sociale kompetencer. Det er ikke altid nemt som barn at tilsidesætte egne behov og indgå i et

fællesskab. Vi hjælper det på vej ved at insistere på at alle børn deltager i fælles aktiviteter i det omfang, det enkelte barn kan. Og vi hjælper barnet ved at rumme og italesætte de svære følelser, der kan vise sig, når der stilles krav til barnet.

Når uenigheder opstår, eller der på anden måde kommer ubalance i børnenes sociale fællesskaber, træder pædagogen til og hjælper børnene med, hvordan situationen kunne håndteres. Pædagogen hjælper børnene med at italesætte hensigter, lytte til hinanden og formulere hver især, hvordan barnet oplevede konflikten. I konfliktsituationer kan der ikke altid skabes en direkte forståelse af hinanden. Det barn, som evt. har igangsat konflikten, har vi et særligt ansvar i at få "samlet" op i dets autonome og følelsesmæssige system. Vi anvender metoder som Low arousal og anerkendende tilgang. Det styrker børnenes empati at se, hvordan situationer med stærke følelser kan tackles og børnene gøres bevidste om egne følelser. Pædagogen anerkender barnet, som det er og gør dermed det sociale fællesskab opmærksom på det enkelte barns værd.

Daglig samlingsstunder på stuen og fælles mandagssamling øver børnene i at deltage i fællesskabet, i det fælles tredje. Forskellige forudsætninger, ønsker og interesser er på spil og børnene lærer om forskellighed og det at finde fælles fokus om noget.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale.

Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog inden for disse to mål?

I Svendborg Kommune gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, hvis der opleves sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering.

I sprogvurdering vurderes børnene i nedenstående tre indsats typer:

- Generel sprogindsats, Børn, som har et alderssvarende sprog, og som blot har behov for en generel sprogstimulering i dagtilbuddet og i hjemmet
- Fokuseret sprogindsats, Børn, hvis sprog ikke er helt alderssvarende, og som har behov for en fokuseret sprogindsats i dagtilbuddet og i hjemmet.
- Særlig sprogindsats, Børn, hvis sprog ikke er alderssvarende, og som har behov for en særlig sprogindsats i dagtilbuddet og i hjemmet.

Vurderer vi, at der er behov for at lave en sprogvurdering, vil forældrene altid informeres og involveres heri. Og bliver der behov for en fokuseret el. særlig indsats vil vi indhente sparring, råd og vejledning omkring sprogstimulering, herunder sprogstrategier, gode sprogstimulerende indsatser/aktiviteter samt de sproglige læringsmiljøer ved vores lokale logopæd fra PPR i Svendborg el. ved DSA kompetencepædagog ift. flersprogede børn.

Derudover har vi adgang til et Dagtilbudsbiblioteket "Nebula", hvor vi kan indhente inspirationen til sprogarbejdet.

Vuggestue

Vi holder hver dag samling, hvor vi præsenterer børnene for sprogstimulerende aktiviteter som sang, rytmer, rim og remser m.m. Vi starter og slutter med samme sang hver dag, der afgrænser samlingen og som giver børnene gentagelser og genkendelighed.

Vi har en anerkendende tilgang til børnene i kommunikationen. Vi er nærværende, har øjenkontakt med hvert enkelt barn, lytter til børnene og giver børnene tid til at respondere enten med ord, mimik eller kropssprog – alt afhængig af barnets alder og udviklingstrin. Sproget vokser i de nære relationer, så vi prioriterer at være sammen med børnene i mindre grupper, så der er tid og nærvær til dialog. Pædagogen er bevidst om egen verbale og nonverbale kommunikation og lader handlinger understøtte sproget. Fx ved at vise det, hun vil have barnet til, mens hun siger det og gentager mange gange. Vi benævner hvad ting hedder, fx siger tydeligt "Her er din madkasse", når barnet gives madkassen. De større børn hjælper de mindre børn og inspirerer med deres sprog det begyndende sprog hos de yngre børn.

Vi spejler det, vi tænker, er barnets intentioner for at hjælpe sproget på vej, da der derved kommer ord for følelser og hensigter. Vi bruger selvsnak som et redskab til at oversætte for barnet, hvad der kan være på spil i en given situation.

Vi anvender billedkommunikation i form af piktogrammer, Babytegn, tegn til tale og andre kommunikationsmidler som TEACH og PECS for de børn, hvor det er nødvendigt. På den måde understøtter vi det talte sprog med billeder og tegn. Ved at kommunikere med børnene ad flere kanaler, giver vi barnet flere muligheder for at forstå budskabet. Selv helt små børn der endnu ikke mestrer det talte sprog, kan gøre sig forståelig ved fx at bruge krop, mimik og for nogles vedkommende babytegn eller tegn til tale.

Vi prioriterer børnefællesskaber meget højt og vi ønsker at børnene i leg med andre skal lære at bruge deres kommunikative kompetencer. I legen bliver turtagning og rytme i dialogen en del af sproget/kommunikationen.

Vi ved, at de børn som har meget sprog, ofte også gives meget sprog af de voksne, da barnet inviterer til og indgår i samtale. Vi skal derfor være meget opmærksomme på også at udvide sproget hos det barn, som ikke af sig selv inviterer til dialog.

Mandagssamling i Skovlinden er et eksempel på en situation, der stimulerer børnenes fantasi og inspirerer dem til at bruge sproget. Nogle gange er det via fortælling, hvor børnene hører og lærer om magi, gentagelser og store følelser idet eventyret indeholder elementer af alt det gode, det onde og empati. Andre gange er det via musik og sang, hvor musikkens rytme understøtter rytmen i kommunikation og hvor sange med mange gentagelser, præsenterer nye ord og begreber. Her deltager vuggestuebørnene sammen med alle andre børn i Skovlinden, da det at være en del af det store fællesskab også er med til at udfordre og stimulere sprogtiltagelsen.

Børnehave

Vi holder samling, hvor der foregår forskellige sprogstimulerende aktiviteter f.eks. sang og rytmer, rim og remser og leg med former og figurer, historie- og eventyrfortælling.

Vi har en anerkendende tilgang i forhold til kommunikation. F.eks. være nærværende, huske øjenkontakt og give klare, konstruktive og tydelige beskeder og mange gentagelser. Sproget vokser i de nære relationer, så vi prioriterer at være sammen med børnene i mindre grupper, så der er tid og nærvær til dialog. Vi er opmærksomme på turtagning i dialogen, så alle børn gives mulighed for at tale og lytte. Vi har fokus på at hvert barn skal gives plads til at respondere verbalt og lære at lytte til andre. Nogle børn har brug for længere tid, inden de svarer. Vi taler ikke for barnet, men lader barnet selv udtrykke sig. Vi benævner, hvad ting hedder og gentager mange gange. Børnene præsenteres for lege, hvor man kommunikerer både med og uden ord.

Vi benytter kommunikationsform med åbne spørgsmål og har en nysgerrig tilgang til børnenes perspektiver og fortællinger. Åbne spørgsmål er spørgsmål hvor barnet ikke blot skal svare ja eller nej. Vi er interesserede i, hvad barnet har at fortælle og stiller nysgerrige spørgsmål.

Vi anvender billedkommunikation, tegn til tale og andre kommunikationsmidler som TEACH og PECS for de børn, hvor det er nødvendigt.

Vi prioriterer børnefællesskaber. Børnene skal lære at bruge deres kommunikative kompetencer på et ligeværdigt niveau via leg.

Mandagssamling er et godt eksempel på hvordan sprog, kommunikation og følelser tilegnes og udvikles. Her har vi nogle gange fokus på formidling, læring om magi, følelser og gentagelser. Læring om eventyrets opbygning start – midte og slutning, indhold, det onde og gode, empati mm. Andre gange er det via musik og sang, sproget stimuleres.

Vi arbejder med dialogisk læsning i små grupper, hvor vi bruger materialekasser som indeholder bøger i forskellige genrer, og hvor vi ved hjælp af fokusord, konkrete og aktiviteter arbejder med at udvide børnenes ordforråd og begrebsverden. Dialogisk læsning giver kendskab til en histories opbygning og forskellige ordklasser. Det er med til at give børnene et nuanceret sprog og nysgerrighed og forståelse for ord, de ikke kender.

Vi præsenterer børnene for det før-skriftlige sprog. Det er fx ordlyde, skilte vi ser på gåturen, boardmaker m.m. Vi læser højt for børnene og tager af og til på biblioteket sammen.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse inden for disse to mål?

Aktive børn i dagtilbud – sundere, gladere og klogere børn! Er igangsat af Svendborg Kommune for at give børnene endnu mere leg, bevægelse og motorisk udvikling. Alle medarbejdere er uddannede i Aktive Børn i dagtilbud og er certificeret til at være GazelleBørnehus som er defineret som et sted, hvor der er særligt fokus på fysisk aktivitet som pædagogisk redskab.

Vuggestue

Det skal være sjovt og rart for alle: vi er mange forskellige børn og voksne i Skovlinden. Derfor er der også mange forskellige kroppe og måder at bevæge sig på. Det er der plads til hos os. Vi ved f.eks. at det ikke er alle børn, der elsker at få pulsen op, eller at få modellervoks på fingrene. Nogle børn kan ikke gå, enten fordi de ikke har lært det endnu, eller fordi de er født med handicaps, som gør det vanskeligt for dem. Hos os skal der være plads til at være den krop, man er. Derfor tager vi udgangspunkt i at det skal være sjovt, rart og at det nogle kan lide, er andre ikke så vilde med. Vi tilstræber derfor at tilbyde mange forskellige lege og aktiviteter, så alle børn kan være

med. Samtidig vil vi gerne udfordre børnene, så de måske får øjnene op for at kunne mere, end de troede, de kunne. Og at opdage nye sider af leg og bevægelse. På den måde kan vi være med til at øge børnenes kropsbevidsthed og kropserfaring.

Det pædagogiske personale går foran med et tydeligt kropssprog, øjenkontakt, mimik og positivt tonefald for at inspirere børnene til at bruge deres krop i mødet med andre.

Det pædagogiske personale skaber en kultur og et trygt miljø med gode fysiske rammer, der kan stimulere og inspirere det enkelte barns mulighed for bevægelse, sansning og kropsforståelse. Vi vil gerne give børnene glæden ved bevægelse og gode motoriske kompetencer og kropsbevidsthed. Det sker blandt andet ved sjove sange med fagter og dans til samt andre bevægelseslege. Vi har en god legeplads, som stimulerer sanserne. Der er en sansehave med natur, man kan røre, smage, dufte. Der er bakker, man kan trille ned ad, eller kæmpe sig op ad. Der er gynger, sandleg, vandleg og meget mere, som giver børnene mulighed for at udforske, hvad kroppen kan. Vi går ture på sti og i skov og oplever at bevæge sig på mange forskellige underlag og i forskelligt vejr.

Vi vil skabe mulighed for, at børnene oplever, at her er "højt til loftet" og mulighed for både at udforske sig selv i højt tempo med høj puls og i situationer, hvor tempoet er lavt, så barnet mærker sig ned i tempo/arousal. Et eksempel på højt tempo kunne være bevægelseslege i verdensrummet og et eksempel på low arousal kunne være når barnet får massage som et redskab til at give børnene fysisk og psykisk velvære og ro på krop og sanser inden middagslur.

Børnene skal mødes af pædagogisk personale, som ser barnets kropslige initiativer og så vidt muligt tager udgangspunkt i det for at bevare børnenes motivation. Vi respekterer at børn er forskellige og tør noget forskelligt i forskelligt tempo, og derfor har brug for, at vi ser og tager udgangspunkt i det enkelte barns dagsform og zone for nærmeste udvikling. Et eksempel på dette kunne være, at flere børn er optaget af at slå kolbøtter og dette gøres til en daglig aktivitet for en periode. Nogle tør ikke de første gange, men ser på, og stille og roligt gør den daglige gentagelse og de andre børns engagement og de voksnes opmuntring, at alle kommer med og oplever glæden ved at slå kolbøtter sammen med de andre børn.

Vi vægter, at børn og voksne inspirerer hinanden og har mere mod på at flytte grænser og mod til bevægelse, når de spejler sig i hinanden. Ved at være tæt på børnene kan vi støtte op om barnets initiativ og dermed få flere børn med i de motoriske lege. Når vi voksne bakker hinandens initiativer op og deltager aktivt, oplever vi, at det smitter af på børnenes glæde, udvikling og motivation.

Børnehave

Det skal være sjovt og rart for alle: vi er mange forskellige børn og voksne i Skovlinden. Derfor er der også mange forskellige kroppe og måder at bevæge sig på. Det er der plads til hos os. Vi ved, at det f.eks. ikke er alle børn, der elsker at få pulsen op, eller at få modellervoks på fingrene. Nogle børn kan ikke gå, enten fordi de ikke har lært det endnu, eller fordi de er født med handicaps, som gør det vanskeligt for dem. Hos os skal der være plads til at være den krop, man er. Derfor tager vi udgangspunkt i at det skal være sjovt og rart, og at det nogle kan lide, er andre ikke så vilde med. Vi tilstræber derfor at tilbyde mange forskellige lege og aktiviteter, så alle børn kan være med. Samtidig vil vi gerne udfordre børnene, så de måske får øjnene op for at kunne mere,

end de troede, de kunne. Og at opdage nye sider af leg og bevægelse. På den måde kan vi være med til at øge børnenes kropsbevidsthed og kropserfaring.

Det pædagogiske personale går foran med et tydeligt kropssprog, der kan inspirere børnene til at bruge deres krop(sprog) i mødet med andre. Børnene skal mødes af pædagogisk personale, som ser barnets kropslige initiativer og så vidt muligt tager udgangspunkt i det for at bevare børnenes motivation.

Vi vægter, at børn inspirerer hinanden og har mod på at flytte grænser og mod til bevægelse, når de spejler sig i hinanden.

Vi skaber og udnytter vores fysiske rammer, som giver mulighed for bevægelse. Det er fx leg i Verdensrummet hvor vi kravler, hopper, triller m.m.

Vi prioriterer udelivet højt og er dagligt på legepladsen, gerne flere gange. På legepladsen sætter de voksne lege i gang, som kan være gode gammeldags fælleslege som "Banke bøf", "Kyllingemor", hinkeruder, sjippetov m.m. Det er også på legepladsen, børnenes egen leg får god tid og plads. Børnene bruger kroppen, når de graver i sandkassen, når de cykler, når de triller ned ad bakken, når de løfter rundt med de gamle juletræer, når de klatrer i træer m.m. Alle grupper går på tur en dag om ugen, og det er ofte skoven, der er målet for turen. En tur i skoven stimulerer motorikken på en anden måde, end legepladsen gør. Det kræver udholdenhed at gå derover, det er et andet underlag at bevæge sig på i skoven, som udfordrer både små og store muskelgrupper. Finmotorikken er i brug, når der skal plukkes blomster eller fanges bænkebidere. Samtidig stimuleres alle sanser.

I børnehaven bruger vi på skift Verdensrummet, som er et stor rum med mange forskellige motorik- og musikredskaber. Her sætter voksne sjove bevægelsesaktiviteter i gang ofte til glad musik el. bevægelseslege hvor der arbejdes med rytme og lyd og hvordan det påvirker kroppen.

Det giver både bevægelse og en dejlig fællesskabsfølelse, når børn og voksne hopper og danser sammen.

I børnehaven er der siesta hver dag efter legepladsstunden, hvor vi har en stund med ro til krop og sanser. Her lærer børnene at mærke, hvad der sker i deres krop, når den er i ro. Vi har også ofte børneyoga i mindre grupper i både børnehave og vuggestue. Ligeledes er der tit fodmassage, sanselege og massage af hinanden på programmet i de små gruppeaktiviteter, som vi har om formiddagen.

Vi er i løbet ad hele dagen opmærksomme på at understøtte børnenes frie bevægelser og grundmotoriske færdigheder. Det er f.eks. ved at lade børn gøre alt det selv, som de selv kan. Det være sig at selv at tage sko på, kravle op på taburetten, tage tøj på, åbne madkasse, smøre brødet osv. Vi ved, at det er vigtigt for børns sanseintegration, at de får lov at sanse med hele kroppen og at bruge kroppen i mange retninger og bevægelser. Så her må gerne leges med jord og mudder, og vi må gerne have bare fødder på legepladsen. I vil også nogle gange se os og børnene gå baglæns ud efter madpakker, eller vende med hovedet nedad på taburetten og andre sjove positioner. Vi løber måske også ud i regnvejret med bare fødder for at mærke, hvordan det er at få våde fødder og duft af regn i næsen. Måske kan vi også smage regnen, hvis munden åbnes højt nok.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder.

Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science inden for disse to mål?

Vuggestue

Når vi bruger naturen, ser vi det som et unikt pædagogisk rum, hvilket giver mulighed for at børnene kan få direkte sanselige og kropslige erfaringer med naturen og naturfænomener i et autentisk miljø. Vi bruger fx vores sansehaver, hvor børnene kan smage forskellig frugt og bær som ribs, æbler, mynte m.m. og dufte til lavendel og citronmelisse. Børnene kan mærke planternes forskellige strukturer, vi har fx bløde lammører og tidsler der stikker. Vi finder bænkebidere, myrer, bier m.m. Vi vil gerne vise børnene naturens trylleri og magi, fx hvordan et lille frø fra en solsikke kan blive til en stor blomst. Vi giver meget ofte børnene mulighed for at lege og eksperimentere med vand.

Det pædagogiske personale er rollemodeller, der viser børnene de fundamentale værdier som respekt og betænkksomhed i forhold til naturen. Det gør vi fx ved at sortere affald og ved at lære børnene at rydde op efter sig i naturen.

Vi opholder os meget udenfor i al slags vejr. Alle aktiviteter kan foregå ude. Vi tager naturen med hjem fx i form af blomsterbuketter, vi plukker på vores små gåture. Vi besøger den nærliggende

skov rigtig meget. I skoven kan vi ligge på ryggen og sanse vindens leg med bladene i trækrønerne, eller vi løfter sten og finder smådyr under dem. Måske kan vi høre fugle.

I naturen kan vi arbejde med science og lære børnene om bæredygtighed ved at genanvende og konstruere af forskellige materialer, som sne, hø, træ m.m. Vi sår fx karse i brugte mælkekartoner, eller laver papkasser om til huler. Her kan skabes matematisk opmærksomhed ved at kategorisere, systematisere, lege med begreber som stor/lille, tung/let, mange/få. Vi tæller ting, så børnene får en forståelse for mængde og tal.

Vi hjælper børnene med at skabe en mental bro mellem det meget konkrete og det abstrakte. Vi giver børnene mulighed for at udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til omverdenen blandt andet ved at give dem mulighed for at eksperimentere. Vi leger med is, sand, sten, vand.

Vi er i gang med at opkvalificere vores fysiske læringsmiljøer ude, så de bl.a. indbyder til nysgerrighed og at eksperimentere

Børnehave

Når vi bruger naturen, ser vi det som et unikt pædagogisk rum, hvor børnene ofte berører alle læreplanstemaerne. Vi vil gerne vise børnene naturens trylleri og magi, fx hvordan et lille frø fra en grankogle kan blive til et stort træ. Træet kan vi bruge til et bål eller vi kan bygge en hule. Vi er i den nærliggende skov så meget som muligt.

Det pædagogiske personale er rollemodeller, der viser børnene de fundamentale værdier som respekt og betænkksomhed i forhold til naturen. Når børn får gode oplevelser i naturen, kommer de til at holde af den og passe på den. Fx deltager vi i affaldsindsamling og lærer børnene om affaldssortering.

Vi tager afsæt i børnenes umiddelbare glæde og sansning, nysgerrighed og spørgelyst. Vi stiller åbne og nysgerrige spørgsmål til børnenes forståelse af sammenhæng i naturen og omverdenen. I naturen kan vi arbejde med science og lære børnene om bæredygtighed ved at genanvende og konstruere af forskellige materialer, som sne, hø, træ m.m. Her kan skabes matematisk opmærksomhed ved at kategorisere, systematisere, lege med begreber som stor/lille, tung/let, mange/få. I samling skaber vi forståelse, undren og respekt for naturens sammenhænge, fx spiser vi kerner fra en solsikke og snakker om højden på planten, egen højde, fugle der spiser kernerne osv. Ved hjælp af bøger og plakater om natur understøtter vi børnene at genkende nogle af de dyr og planter, de finder i naturen og på legepladsen.

Vi sår fx tomater, karse og squash og vi laver forløb med fx æbler, hvor børnene præsenteres for æbler på mange måder og er med til at lave måltider ud af æblerne. I skoven henter vi brombær og laver marmelade af dem.

Vi eksperimenterer og leger og erfarer gennem børnenes naturlige nysgerrighed og de voksnes udfordrende spørgsmål. Fx Hvor slukker man for vandet i bækken? Hvis jeg tager en isklump med hjem og gemmer den i skuffen, hvad sker der så? I naturen kan der leges og eksperimenteres. Både igennem børnenes eksisterende viden og erfaring og igennem pædagogernes undrende og udfordrende spørgsmål og igangsættelse af lege og aktiviteter. Vi tæller mange forskellige ting, så

børnene får en forståelse for mængde og tal. Vi arbejder med former og figurer i naturen omkring os eller lærer at genkende symboler på de vejskilte, vi går forbi på vores tur.

De ældste børn i børnehaven har behov for at møde og udfordres på nye måde det sidste år af deres børnehavetid og vi tager derfor hver fredag med bus til Elsehoved, hvor vi opholder os ved den skønnest skov og strand og følger naturen og årstidens gang på tætteste hold.

Vi er i gang med at udvikle på vores fysiske læringsmiljøer ude og har i den forbindelse øje for, at der er mulighed for fordybelse, undren og at eksperimentere med natur og science.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab inden for disse to mål?

Musik til SVEND – musik i dagtilbud. Svendborg byråd har fra 1. januar 2016 valgt at alle børn i 0-5-års alderen tilbydes musik i Svendborgs dagtilbud. Musik styrker børns kreative udvikling, deres sproglige, motoriske og sociale færdigheder. Derudover er musik sjov og glæde, og har, som vi alle ved, en kæmpe værdi i sig selv.

Vuggestue

I vuggestuen har vi fokus på de æstetiske processer, hvor børnene oplever at få stimuleret fantasi, kreativitet, nysgerrighed og fællesskab. Det kan være i små hverdagssituationer, hvor vi tegner med kridt på fliser, eller hvor vi leger med papir, lim og glimmer. Vi maler og tegner og prøver forskellige materialer af.

Ved at lave små skuespil med og for børnene, hvor vi fx dramatiserer fortællinger, fører vi børnene ind i det forunderlige univers med fantasi og kreativitet.

Vi synger og spiller forskelligt musik og danser til det. Det sker i hverdagens aktiviteter og om mandagen til fællessamling for hele Skovlinden.

Ved aktiviteter og lege i små grupper skaber vi fællesskaber på tværs af vores forskellighed og går til hinanden med nysgerrighed og respekt. Vi taler om, hvad vensomhed og venskaber kan være. Der er mange oplevelser at hente ved at tage på ture. Vi tager på besøg i området, på havnen, på biblioteket, i skoven og stranden og vi har ladcykler, så vi kan tage af sted i mindre grupper, hvor nærværet er i højsædet. Ved at opleve omverdenen stimuleres børnenes nysgerrighed og opmærksomhed på verden omkring dem.

Kultur er også fællesskaber omkring måltider. Vi laver aktiviteter med mad såsom storm køkken, madlege og bagedage, hvor vi bliver madmodige og skaber læring i forhold til traditioner, normer og værdier forbundet med måltider. Vi vægter at måltidet skal være en rar og god oplevelse, hvor vi sammen nyder fællesskabet omkring det at spise.

Vi fejrer mærkedage og højtider som fastelavn, jul og fødselsdage. Vi har faste traditioner som vi forfølger hvert år fx blomstens dag, bedsteforældredag, fællesprojektuger for hele Skovlinden med fernisering og forældrekafe, bevægelsesuge med fælles afsluttende deltagelse i TRIMDAG.

Børnehave

I børnehaven har vi fokus på de æstetiske processer, hvor børnene oplever at få stimuleret fantasi, kreativitet, nysgerrighed og fællesskab. Det kan være i små hverdagssituationer, hvor vi tegner med forskellige slags farver, eller hvor vi klipper og klistrer og skaber små kunstværker. Vi maler og tegner og prøver forskellige materialer af.

Vi synger og spiller forskelligt musik og danser til det, laver eventyrfortælling og mini teater for hinanden. Det sker i hverdagens aktiviteter og om mandagen til fællessamling for hele Skovlinden. Gennem musikken blomstrer fællesskaber og børnene øver sig i regulering og samstemning med andre gennem rytmer, tempo, intensitet i musikken.

Vi skaber fællesskaber på tværs af vores forskellighed og går til hinanden med nysgerrighed og respekt. Vi taler om, hvad vensomhed og venskaber kan være.

Der er mange oplevelser at hente ved at tage på ture. Vi tager på besøg i området, på havnen, på biblioteket, i skoven, på stranden, til børneteater, til Naturama og i biografen, når der er mulighed for det. Ved at opleve på omverdenen stimuleres børnenes nysgerrighed og opmærksomhed på verden omkring dem. Vi har ladcykler, så vi kan tage af sted i mindre grupper, hvor nærværet er i højsædet.

Måltidet er et tidspunkt på dagen, hvor børnene også oplever et fællesskab og som kan være bundet op på værdier og traditioner. Vi vægter, at måltider skal være en rar og god stund, hvor vi er sammen om det at finde ro på kroppen, sidde og tale stille sammen, mens vi nyder maden. Vi har Frokostordning, hvor vi nyder den samme mad til frokost og øver os i at være madmodige, når vi smager mad som vi ikke umiddelbart kender. Børnene har også formiddags- og eftermiddagsmadpakker med, her kan børnene få øje på ligheder og forskelle i det, de hver især har med i madkassen. Vi laver maddage, hvor vi skaber læring i forhold til traditioner, normer og værdier forbundet med måltider.

Vi fejrer mærkedage og højtider som fastelavn, jul og fødselsdage. Vi har faste traditioner som vi forfølger hvert år fx blomstens dag, bedsteforældredag, fællesprojektuger for hele Skovlinden med fernisering og forældrekafe, bevægelsesuge med fælles afsluttende deltagelse i TRIMDAG

Evalueringsskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

I Svendborg Kommune lægges der vægt på at skabe en evalueringsskultur, som er relevant for praksis. Evalueringsspraksissen i hverdagen afspejles ved brug af forskellige evalueringssredskaber- og former, som sker løbende og sætter lys på de små ting i hverdagen i form af selvrefleksion og justering af handling – både hos den enkelte og i professionelle læringsfællesskaber – sammen med interne og eksterne samarbejdspartnere.

Særligt for Skovlinden

Evalueringsskulturen i Skovlinden skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø samt den pædagogiske praksis. De faglige drøftelser skal sikre god kvalitet i Skovlinden. Kvaliteten af læringsmiljøerne og den pædagogiske praksis er en forudsætning for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det er derfor betydningsfuldt, at der løbende reflekteres over, hvordan disse tilrettelægges og bliver meningsfulde for børnene.

Evaluering er en kontinuerlig proces med fokus på effekten af den pædagogiske praksis, idet evaluering handler om at undersøge, udvikle og gøre nødvendige justeringer, når der er behov for dette.

I Skovlinden benyttes forskellige evalueringsredskaber f.eks. Vækstmodel, SMTTE, aktionslæring og EVA's evalueringsredskaber som metode til praksisudvikling og evaluering. Der evalueres med basis i forskellige data, der fortæller noget om børnenes udbytte af børnehusets pædagogiske praksis. Der inddrages data fra praksisfortællinger, læringshistorier, observationer af hverdagspraksis og læringsmiljøet samt sprog- og læringsmiljøvurderinger.

Evalueringen sker i Skovlinden i læringsfællesskaber på flere niveauer og mødefora f.eks. gruppe-, afdelings-, personale-, ad hoc planlægnings- og refleksionsmøder. Tværfaglige samarbejdspartnere bidrager tillige med refleksion, evaluering og udvikling af den pædagogiske praksis for børnene. Dette sker via sparring bl.a. på KPS møder hver 6 uge (Konsultativ Praksisnær Sparring) og andre konsultative møder omkring børn og el. børnegruppe med behov for en kortere tidlig forbyggende indsats.

For børn på ressourceplads tilbydes minimum et statusmøde hvert halve år, hvor der følges op på udviklingsmål i barnets individuelle handleplan. På disse møder evalueres den forgangne periodes pædagogiske aktiviteter, proces-indhold samt hverdagspraksis, og der følges op på iværksatte tilgange og tiltag omkring et barn el. børnegruppe.

Alle evalueringer og justeringer kan og skal ikke noteres og dokumenteres. I dagligdagen sker der mange små evalueringer og deraf kommende justeringer af den pædagogiske praksis og læringsmiljøerne. Disse justeringer omsættes med det samme og videreformidles mellem kollegaer via logbøger og stuemøder.

Hvordan dokumenterer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Svendborg Kommune lægges der vægt på at bruge forskellige tilgange og metoder, der løbende kan dokumentere arbejdet og sammenhængen

Vi dokumenterer på infotavler, på AULA via billeder, øjebliksfortællinger samt nyhedsbreve, hvordan vi arbejder med det pædagogiske læringsmiljø og de pædagogiske mål.

Vi indsamler data i form af observationer, videoklip, nedskrevne refleksioner, kidstilsyn, trivselsvurderinger, sprogvurderinger samt indsamler børns udsagn ift. aktiviteter og temauger for at blive klogere på, hvad børnene er optagede af og får ud af det, vi præsenterer dem for. Og på den baggrund stiller skarpt på at forfine og justere den pædagogisk praksis.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hver andet år?

I Svendborg Kommune benytter dagtilbuddene en evalueringsskabelon, som rummer de lovmæssige forpligtelser til den evaluering, der skal foretages mindst hvert andet år. Evalueringen offentliggøres sammen med den pædagogiske læreplan på dagtilbuddenes hjemmeside.

Vi har evalueret arbejdet med den pædagogiske læreplan 2022-2024. ([Se evalueringsrapport fra sep. 2024](#)).

